بسم الله الرحمن الرحيم

Rubio'nun Semerkant Ziyareti

Amerika'nın Kritik Minerallerden Trans-Hazar'a Kadar Orta Asya'da İnşa Ettiği Sömürge Zinciridir

Amerika Orta Asya'da, Çin'in ekonomik hâkimiyeti ve altyapısı ile Rusya'nın güvenlik otoritesi ve enerji alanı arasında, ithalat, kaynaklar, para, teknoloji ve ulaşım için kendisine bağlı bir tuzak inşa etmektedir. Önemli ve kritik-hayati mineraller bu sömürgeci ağının kaynak temelini oluştururken; Amerika'nın finans kurumları, onun mali dayanağı ve özel şirketler işgal aracı, Hazar Denizi'ni aşan uluslararası ulaşım koridoru ise bölgenin zenginliklerini Batı ülkelerine taşıyan dış damarı olarak kabul edilmektedir.

19/10/2026'da, yıllar boyunca ustalıkla inşa edilen bu tuzağın mekanizmaları Semerkant'ta tek bir noktada kesişmektedir. Zira ABD Dışişleri Bakanı Rubio "C5+1" formatındaki bakanlar toplantısına katılırken; aynı zamanda Özbekistan-ABD Stratejik Diyalog Toplantısı ile ABD-Özbekistan İş ve Yatırım Konseyi Toplantısı da düzenlenmiştir. Bilgilere göre; Konsey toplanmadan önce yaklaşık 12 milyar dolar değerinde 54 anlaşma gerçekleştirilmiştir. Kritik minerallerin çıkarılması ve işletilmesi, ileri düzey işlenmesi (rafinasyonu), yüksek teknoloji ürünleri, enerji, veri merkezleri, yapay zekâ ve dijital teknolojiler de dahil olmak üzere öncelikli olan alanlar Batılı yatırımcılara teslim edilmiştir.

Washington, 2015'ten beri bu sahayı adım adım hazırlamaya çalışmaktadır. Semerkant'ta kararlaştırılan ilk "C5+1" Bildirisi'nden bu yana; bölgesel ticaret, ulaşım ve iletişim, enerji alanındaki karşılıklı entegrasyon, ortak kuralların geliştirilmesi ve ABD ile ticari ve yatırım ilişkilerinin genişletilmesi belirlenmiştir. Bu da "C5+1" formatının başından itibaren sadece diplomatik bir diyalog platformu olmadığı, aynı zamanda Orta Asya bölgesini dış kapitalist güçler ve Batı ticareti lehine birbirine bağlı ekonomik bir alana dönüştürmek için bir araç olarak kullanıldığı anlamına gelmektedir.

2023-2024 yıllarında ise bu genel ekonomik bağımlılık politikası stratejik kaynaklara kaydırılmıştır. Zira 2023 zirvesinde, (C5+1 Critical Minerals Dialogue) kritik mineraller diyaloğu girişimi duyurulmuş ve ilk toplantısı da 8 Şubat 2024 tarihinde yapılmıştı. ABD Dışişleri Bakanlığı da bunu Orta Asya'nın kritik minerallerin küresel tedarik zincirlerine entegre edilmesiyle ilişkilendirmişti. Nitekim Eylül 2024 tarihinde, Amerika ve Özbekistan kritik mineraller konusunda ayrı bir mutabakat zaptı imzalamıştır.

Burada, Amerika açısından ana ve açık jeopolitik hedef; hem küresel alanda hem de Orta Asya'da Çin'i çevreleme ve dizginleme (yüzleşme) politikasıdır. Semerkant'ta yaptığı resmi konuşmasında Marco Rubio, alenen şunu açıklamıştır: "Amerika Birleşik Devletleri, stratejik sanayilerinin ve tedarik zincirlerinin güvenliğini sağlamak için güvenilir olmayan yabancı ortaklara bağımlılığı keskin bir şekilde azaltmak üzere yoğun çaba sarf etmektedir." Bugün dünyadaki nadir toprak elementleri ve kritik minerallerin işlenmesinin

%80 oranından fazlasının Çin tekelinde olduğunu göz önünde bulundurursak, Amerika dışişleri bakanının üç yüzden fazla üst düzey Amerikalı yönetici eşliğindeki Semerkant ziyareti ve mineraller üzerinde kontrol talebi, sadece bir "yatırım" değil, aksine Sincan (Doğu Türkistan) eşiğinde Çin'i jeopolitik olarak kuşatma ve hammadde üzerindeki Çin tekelini azaltma operasyonudur. Dolayısıyla bakır, tungstens (volfram), uranyum ve molibdenin nerede çıkarıldığı, bunları kimin finanse ettiği ve bunların hangi pazarlara girdiği; ABD ile Çin arasında yürütülen amansız jeopolitik savaşın merkezinde yer almaktadır.

16 Haziran 2026 tarihinde ABD Uluslararası Kalkınma Finansmanı Kurumu (DFC), Özbekistan ile ortak bir yatırım platformu başlatmıştır. Platform, enerji, altyapı, kritik mineraller, ulaşım ve bilgi ve iletişim teknolojileri alanlarını öncelikli sektörler listesine dahil etmiştir. Nitekim (DFC) Enstitüsü, Hazar Denizi'ni aşan Uluslararası Taşımacılık Koridoru (Orta Koridor) bölgesini "dünyanın stratejik açıdan en kritik ekonomik koridorlarından biri" olarak nitelendirmiş ve bu yeni platformun Amerikan tedarik zincirlerini genişleteceğini açıkça ilan etmiştir. Dolayısıyla (DFC) finansmanı sıradan bir ticari sermayeden ibaret değildir; aksine dış yatırım kuruluşu sıfatıyla Amerika'nın, jeopolitik ve sömürgeci hedeflerine hizmet etmektedir. Zira C5+1 formatı aracılığıyla siyasi bir alan açılırken; ABD İhracat-İthalat Bankası (EXIM) ve (DFC) Kurumu finansal fırsatlar sağlamakta olup, özel Amerikan şirketleri ise madencilik, işleme (rafinasyon), teknoloji ve lojistik alanlarına nüfuz etmektedir.

B5+1 ise kurallara ve iş ortamına sızmak ve nüfuz etmek için bir araçtır. Nitekim Uluslararası Özel Girişim Merkezi (CIPE) bunu, C5+1 formatının ticari paraleli olarak adlandırmış ve 2026 programlarında, ulaşım ve lojistik, bankacılık ve finans sektörü, e-ticaret ve bilgi teknolojileri, kritik mineraller ve tarım gibi sektörlerde bölgesel bir iş gündemi hazırlanmıştır. Bu sayede ticaret engeller azaltılmakta ve kurallar Amerika'nın çıkarlarıyla uyumlu bir hale getirilmektedir. Amerikan şirketinin pazara girişi sadece tek bir sözleşmeyle son bulmamakta; aksine gümrük, ulaştırma, bankacılık ve yatırım ortamları da tamamen yeniden şekillendirilmektedir. Bunun sonucunda birbirinden ayrı beş İslam ülkesi, özel Amerikan sermayesinin çıkarı için korumasız tek bir alana dönüştürülmektedir.

16 Ekimde Amerikan "Traxys" şirketi, Orta Asya bölgesindeki ilk bölgesel ofisini başkent Taşkent şehrinde açmıştır. Nitekim kritik minerallerin derinlemesine işlenmesi (rafinasyonu) ve yüksek katma değerli sanayi ürünleri üretmek amacıyla Amerikan teknolojilerinin benimsenmesine yönelik ortak projeler görüşülmüştür. Bu şirket metal ve kritik mineral satın alma, finansman, lojistik düzenleme ve pazarlama alanlarında faaliyet göstermektedir. Nitekim bu zincir, Orta Asya kaynaklarını dış stratejik ihtiyaçlara bağlamaktadır; bu perspektiften bakıldığında, sömürgeci nitelikte olan bir ekonomik mekanizma olarak ortaya çıkmaktadır; zira maden çıkarılmakta, Amerikan teknolojilerine dayanılarak rafine edilmekte, finanse edilmekte, dış pazarlara ihraç edilmekte ve Amerikan ulusal güvenliği ve sanayisi için gerekli tedarik zincirlerine bağlanmaktadır!

"Wabtec" şirketiyle yapılan müzakereler ise, ulaşım sektörünü bu kaynaklara ve Çin'i dizginleme politikasına bağlamaktadır. Nitekim 19 Ekimde, Amerikan finans kuruluşlarının katılımıyla, lokomotif tedariki, hizmetlerin sunulması ve madencilik şirketlerinde taş ocağı makineleri için bir servis merkezi kurulması ele alınmıştır. Madenlerin çıkarılması ve demiryolu altyapısı üzerindeki eş zamanlı kontrol, kaynakların ve lojistiğin, birleşik bir sömürgeci politikası kapsamında seyrettiğini teyit etmektedir. Zira toprak, sadece altında yatan maden için stratejik bir tedarik kaynağı olamaz; aksine onu Batı'daki sanayi merkezlerine ve pazarlarına taşıyan bir yolu da gerektirmektedir.

İşte bu nedenle Hazar Ötesi Uluslararası Taşıma Koridoru (Orta Koridor), hem temel jeopolitik bir can damarı hem de Washington'un temel bir politikası haline gelmiştir. Kafkasya Ötesi (Güney Kafkasya) Koridoru, Orta Asya'yı Hazar Denizi, Azerbaycan ve Türkiye üzerinden Batı'ya bağlamaktadır. Bu ticaret koridoru aynı zamanda Rusya'nın kuzey rotası ve Çin'in "Bir Kuşak, Bir Yol" projesi için ağır bir jeopolitik darbe oluşturmaktadır. ABD ise, bu koridoru işletmek aracılığıyla, Pekin'e ait olan ve Orta Asya üzerinden Avrupa'ya uzanan ticaret yollarını kontrol altına almaya ve bölgeye egemen olan Çin tedarik zincirlerini de mümkün olduğunca zayıflatmaya çalışmaktadır.

ABD, Çin'in ekonomik ve altyapı açısından nispeten derin bir nüfuza sahip olduğu kabul edilen bir bölgeye nüfuz etmektedir. Nitekim 17 Ekim 2026 tarihinde Çin Başbakanı Li Çiang'ın Taşkent ziyareti sırasında, Özbekistan ile Çin arasında üzerinde anlaşmaya varılan projelerin portföyünün 60 milyar Dolara ulaştığı ve 6 binden fazla ortak girişimin kurulduğu açıklanmıştır. Dolayısıyla Çin, enerji, jeoloji, madencilik ve dijital teknolojiler sektörlerinde sağlam bir konum inşa etmiştir. Buna karşılık Washington ise, aynı sahada Pekin'e alternatif ve onunla çelişen kaynaklar ile para ve ulaşım ağı kurmaktadır. Nitekim Marco Rubio'ya Çin'in etkisi hakkında sorulduğunda, bunu açıkça bir rekabet olarak nitelendirmiştir.

Rusya'nın konumu ise güvenlik, iş gücü göçü ve enerjiye dayanmaktadır. Zira 4 Haziran 2026'da, Mirziyoyev ve Putin Özbekistan'da bir nükleer enerji santralinin inşasına başlama işaretini vermiştir. Böylece üç güç arasında bir rekabet sahası oluşmaktadır: Zira Çin bölgeyi ticaret, borçlar ve altyapı yoluyla ele geçirirken; Rusya güvenlik ve enerjiyle tehdit etmekte; Amerika ise; ister doğrudan (Marco Rubio gibi yetkililerin diplomatik ziyaretleri ve siyasi baskısı aracılığıyla) olsun, isterse dolaylı olarak (Türkiye, Japonya, Hindistan ve Güney Kore gibi bağımlı rejimler ve şirketleri aracılığıyla) olsun, küresel finans, kritik mineraller ve Trans-Hazar Uluslararası Taşımacılık Koridoru aracılığıyla sömürgeci ağını yayma politikası uygulamaktadır!

Washington'ın gerçek hedefi, Orta Asya'yı Amerikan sermayesine ve onun tedarik zincirlerine bağlı bağımsız bir ekonomik alana dönüştürmek ve bölgeyi Çin ve Rusya'ya karşı jeopolitik bir köprübaşı (platform) haline getirmektir! Ve onlar bu politikayı "yatırım" ve "iş fırsatları" ve "karşılıklı fayda" gibi çekici ve sahte maskeler altında uygulamaktadırlar. Bu arada Orta Asya rejimleri, büyük güçler arasındaki rekabet yoluyla manevra alanı elde etmeye çalışmaktadırlar. Ancak dış efendilerin sayısını artırmak bir bağımsızlık değildir! Zira tek bir dış merkeze bağımlı olmak yerine, birden fazla dış güce bağımlılık ortaya

çıkmaktadır. Eğer madenler, teknoloji, para ve lojistik dışarıya bağlı olursa, o zaman ülkenin egemenliği sadece içi boş bir slogandan ibaret hale gelir.

Çatışma, bölgenin madenlerinin, sanayisinin ve taşıma yollarının hangi sömürgeci gücün stratejik ağına bağlanacağını ve bunlardan hangisinin rakibini dışlayacağını belirleme etrafında dönmektedir. Çin, Rusya ve Amerika gibi sömürgeci güçler ümmetin servetlerini ve topraklarını kendi aralarında paylaşmaktadır. İslam'da, Müslüman ülkelerin uranyum, bakır, tungsten ve benzerleri gibi stratejik kaynakları, bu ülkelerin ekonomisine ya da onların birbirlerini dizginleme politikasına hizmet eden bir hammadde kaynağı değildir, aksine kamu mülkiyetidir! Dolayısıyla İslam'da, teknolojinin kullanılması ve dış ülkelerle ticaretin yapılması caizdir; ancak dış sermayenin ve kâfir güçlerin menfaatleri, ekonomi politikasının ölçütü haline getirilemez.

İslam'ın hükümlerine göre, Müslümanların servetlerini ve yollarını kâfir güçlerin egemenliğine ve onların aralarındaki çatışmalara teslim etmek şer'an caiz değildir. Zira Allahu Teala şöyle buyurmuştur: وَلَن يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلاً "**Allah, müminlerin aleyhine kâfirlere hiçbir yol vermez.**" [Nisa 141] Dolayısıyla Müslüman ülkeleri ve Orta Asya halkları için tek, bağımsız ve gerçek çözüm, Nübüvvet Minhacı üzere Raşid Hilafet Devleti'dir. Zira Hilafet, Müslüman ülkelerin dağınık madenlerini, sanayilerini, enerji kaynaklarını ve ulaşım imkânlarını tek bir İslami siyasi irade altında birleştirecektir. Böylece Orta Asya'nın muazzam stratejik zenginlikleri, sadece Amerika'nın Çin'e karşı oyunlarındaki ya da Rusya'nın Amerika'ya karşı oyunlarındaki ham maddeler olarak kalmayacak, aksine bizzat ümmetin ağır sanayisini, askeri gücünü ve bağımsız ekonomisini inşa etmek için kullanılacaktır.

Temel ve doğru soru, şu bağımlılık sorusu değildir: Hangi sömürgeci devlet daha fazla yatırım getirmekte ve hangisi daha güçlüdür? Bilakis temel mesele, bölgenin servetlerinin dış işgalci güçlerin sömürgeci ve jeopolitik sistemlerine mi teslim edileceğinde, yoksa Hilafetin gölgesinde bizzat ümmetin bağımsız ekonomik ve siyasi gücüne mi dönüştürüleceğinde yatmaktadır?!

Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan

Selahaddin Özbeki